

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Uitsluitend elektronisch verzonden via www.internetconsultatie.nl

Den Haag, 27 december 2024

Ref: 24.22

Betreft: Consultatie voorontwerp voor de wet internationaal verantwoord ondernemen

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt Eumedion gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het consultatiedocument d.d. 18 november 2024 betreffende het voorontwerp voor de wet internationaal verantwoord ondernemen (hierna: voorontwerp). Het voorontwerp voorziet in de implementatie van de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (hierna: CSDDD)¹. Het doel van de CSDDD is om ervoor te zorgen dat grote ondernemingen die actief zijn op de Europese interne markt, feitelijke of potentiële nadelige gevolgen op de mensenrechten en het milieu in hun waardeketens zoveel mogelijk voorkomen, beperken of beëindigen. Daarnaast worden voornoemde ondernemingen verplicht om een klimaattransitieplan voor de beperking van klimaatverandering vast te stellen, te publiceren, uit te voeren en te actualiseren. Eumedion heeft zich in het verleden al voorstander getoond van Europese wetgeving om brede naleving van de OESO-richtlijnen te bevorderen en is verheugd dat het voorontwerp daarin voorziet. Wel wil Eumedion nog enkele punten onder uw aandacht brengen. Onze reactie is beperkt tot die onderdelen van het voorontwerp die de grootste raakvlakken hebben met de werkzaamheden van Eumedion. Het gaat dan in het bijzonder om de samenhang met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)² en de verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR)³.

¹ Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid (PbEU L 2024/1760).

² Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen (PbEU 2022, L 322).

³ Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector (PbEU 2019, L 317).

1. Verduidelijking van de eisen die gelden voor ondernemingen die al moeten rapporteren op grond van de CSRD is wenselijk

In conceptartikel 3.1 van het voorontwerp is een vereenvoudiging opgenomen voor ondernemingen die al een transitieplan voor de beperking van klimaatverandering rapporteren volgens de CSRD. Kort gezegd geldt voor die groep ondernemingen dat zij worden geacht te voldoen aan de verplichting tot vaststelling van een klimaattransitieplan op grond van de CSDDD (art. 3.1 derde lid van het voorontwerp). In de conceptmemorie van toelichting (p. 157) valt het volgende te lezen “*Het toezicht op de naleving van deze verplichting door de ACM zal er voor deze ondernemingen dus slechts op zien of het transitieplan voor de beperking van klimaatverandering dat volgens de richtlijn jaarrekening wordt gerapporteerd door henzelf of hun moedermaatschappij, inderdaad ook voldoet aan de vereisten voor het ontwerp van het klimaattransitieplan uit artikel 3.1, tweede lid”.* Het is voor Eumedion niet duidelijk aan welke eisen ondernemingen die conform de CSRD een duurzaamheidsrapportage publiceren en in dat kader een transitieplan voor de beperking van klimaatverandering rapporteren precies moeten voldoen. Is het voor die groep ondernemingen afdoende om alleen te voldoen aan de eisen die voortvloeien uit de CSRD en de in de Gedelegeerde verordening (EU) 2023/2772 opgenomen uitwerking daarvan of dient in aanvulling daarop ook nog te worden voldaan aan de eisen uit artikel 3.1 tweede lid van het voorontwerp? Eumedion vindt het gelet op de urgentie van het aanpakken van klimaatverandering opportuun dat de ondernemingen die conform de CSRD een transitieplan voor de beperking van klimaatverandering publiceren voldoen aan alle vereisten uit artikel 3.1 tweede lid van het voorontwerp.⁴ Mocht de wetgever een andere mening zijn toegedaan, dan vindt Eumedion het wenselijk dat nader wordt geduid waar ondernemingen die conform de CSRD een transitieplan voor de beperking van klimaatverandering rapporteren niet aan hoeven te voldoen in vergelijking met de ondernemingen die conform de CSDDD een klimaattransitieplan vaststellen. In de conceptmemorie van toelichting valt immers op meerdere plaatsen te lezen dat de inhoudelijke vereisten voor het ontwerp van een klimaattransitieplan op grond van het voorontwerp nagenoeg hetzelfde zijn⁵ (en dus niet volledig) als de vereisten onder de CSRD.

In aanvulling hierop vraagt Eumedion nog aandacht voor het volgende. In voetnoot 163 wordt uitgelegd waarom de CSRD en de CSDDD nagenoeg hetzelfde vereisen ten aanzien van de inhoud van het klimaattransitieplan. In dat kader wordt erop gewezen dat “*beide richtlijnen bijvoorbeeld vereisen dat in het klimaattransitieplan absolute emissiereductiedoelstellingen worden opgenomen*”. Eumedion vraagt zich af of deze passage wel hout snijdt. In artikel 22 van de CSDDD wordt voorgeschreven wat in het klimaattransitieplan moet worden opgenomen. Hieruit volgt onder meer

⁴ Zie ook: [Focus-Letter-2025.pdf](#).

⁵ Zie p. 151 van de conceptmemorie van toelichting.

dat *“in voorkomend geval, absolute emissiereductie doelstellingen voor broeikasgassen voor de toepassingsgebieden 1, 2 en 3 voor elke significante categorie”* moeten worden opgenomen. En in het artikel van het voorontwerp waarin deze bepaling is geïmplementeerd (artikel 3.1), staat het volgende: *“duidelijke doelstellingen waaraan een concreet tijdspad is verbonden op het gebied van klimaatverandering voor 2030 en daaropvolgende vijfjaarlijkse stappen tot en met 2050 op basis van overtuigend wetenschappelijk bewijs en, als van toepassing, absolute emissiereductiedoelstellingen voor broeikasgassen voor de scopes 1, 2 en 3 voor iedere significante categorie”*. Gelet op het voorgaande betwijfelt Eumedion of in voetnoot 163 wel gesteld kan worden dat de CSDDD vereist dat in het klimaattransitieplan absolute emissiereductiedoelstellingen worden opgenomen.

2. Verduidelijking van de inhoudelijke eisen die worden gesteld aan het klimaattransitieplan eveneens wenselijk

In artikel 3.1 tweede lid van het voorontwerp wordt ingegaan op de inhoud van het klimaattransitieplan. Hieruit volgt dat daarin onder meer tijdsgebonden doelstellingen moeten worden opgenomen *“op basis van overtuigend wetenschappelijk bewijs”*.⁶ In de conceptmemorie van toelichting (p. 150) valt te lezen dat dit wil zeggen *“dat het bewijsmateriaal moet zijn met een onafhankelijke wetenschappelijke validatie dat strookt met de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius zoals vastgesteld door de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) en rekening houdt met de aanbevelingen van de Europese wetenschappelijke adviesraad inzake klimaatverandering”*. Eumedion vraagt zich af aan wat voor een soort bewijsmateriaal in dit kader moet worden gedacht en hoe een en ander door de aangewezen toezichthoudende instantie(s) kan worden geverifieerd. Zullen de op p. 149 van de conceptmemorie van toelichting aangehaalde richtsnoeren van de Europese Commissie hier ook praktische handvatten voor bevatten? Eumedion vindt het wenselijk dat in de toelichting nader op deze zaken wordt ingegaan.

3. De activiteitenketen van gereguleerde financiële ondernemingen dient nader te worden afgebakend

In overweging 26 bij de CSDDD valt het volgende te lezen *“Voor gereguleerde financiële ondernemingen mag de definitie van de term “activiteitenketen” niet de downstream zakenpartners omvatten die hun diensten en producten ontvangen. Daarom moet bij gereguleerde financiële ondernemingen alleen het upstreamdeel, en niet het downstreamdeel, van hun activiteitenketen onder deze richtlijn vallen”*. In een door de Europese Commissie gepubliceerd Q&A document⁷ wordt het volgende opgemerkt: *“While the personal scope of application of the Directive also covers*

⁶ Zie conceptartikel 3.1 tweede lid onderdeel a van het voorontwerp.

⁷ https://commission.europa.eu/document/download/7a3e9980-5fda-4760-8f25-bc5571806033_en?filename=240719_CSDD_FAQ_final.pdf.

financial undertakings, financial services provided in the context of relationships with clients are excluded from its material scope. The possible inclusion of the client relationships will be considered under a specific review clause within two years after entry into force of the Directive. Financial undertakings are nevertheless required to adopt and put into effect a climate transition plan, including absolute emission reduction targets for scope 3 greenhouse gas emissions, where appropriate". En in artikel 36 van de CSDDD valt het volgende te lezen *"De Commissie dient bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de noodzaak om aanvullende vereisten inzake passende zorgvuldigheid op het gebied van duurzaamheid vast te stellen op maat van gereguleerde financiële ondernemingen met betrekking tot de verrichting van financiële diensten en beleggingsactiviteiten, met vermelding van de verschillende opties voor dergelijke vereisten inzake passende zorgvuldigheid en de gevolgen daarvan, in overeenstemming met de doelstellingen van deze richtlijn".*

Gelet op het voorgaande heeft Eumedion twee opmerkingen ten aanzien van de toepassing van het voorontwerp op beheerders van beleggingsinstellingen/icbe's en beleggingsondernemingen:

- 1) In conceptartikel 1.1.4 van het voorontwerp valt het volgende te lezen *"Deze wet is niet van toepassing op een beleggingsinstelling of icbe als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht"*. Eumedion vindt het wenselijk dat in de toelichting wordt verduidelijkt dat dit betekent dat beheerders van beleggingsinstellingen en beheerders van icbe's die voldoen aan de voorwaarden voor het toepassingsbereik van het voorontwerp geen gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen hebben ten aanzien van de beleggingen die via deze beleggingsinstellingen/icbe's worden gedaan en daaraan gerelateerde diensten (zoals engagement en voting).
- 2) Eumedion vindt het daarnaast wenselijk dat in de toelichting wordt geëxpliciteerd dat beheerders van beleggingsinstellingen, beheerders van icbe's en beleggingsondernemingen die individuele vermogens beheren die voldoen aan de voorwaarden voor het toepassingsbereik van het voorontwerp geen gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen hebben ten aanzien van de beleggingen van hun klanten en daaraan gerelateerde diensten (zoals engagement en voting). Evenmin zouden beleggingen die worden gedaan uit hoofde van individueel discretionair beheerde mandaten voor specifieke klant(en) onder de gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen uit het voorontwerp moeten vallen. Bij dergelijke mandaten staan de beleggingen immers op naam van de klant en is het ook aan de klant om het beleggingsbeleid van dat mandaat te bepalen en niet aan de vermogensbeheerder. Voornoemde ondernemingen kunnen wel onder de reikwijdte van de gepaste zorgvuldigheidsverplichtingen uit het voorontwerp vallen wanneer het gaat om hun eigen activiteiten dat wil zeggen beleggingen voor eigen rekening.

4. Doublures in toezicht en daarmee onnodige administratieve lasten dienen te worden voorkomen voor ondernemingen die al onder het toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) vallen

In conceptartikel 4.1.1 van het voorontwerp wordt de Autoriteit Consument en Markt (ACM) als de enige toezichthoudende autoriteit aangewezen. Het gevolg hiervan is dat de ACM (onder meer) toezicht zal gaan houden op de in hoofdstuk 2 van het voorontwerp opgenomen verplichtingen voor gepaste zorgvuldigheid en enkele in hoofdstuk 3 opgenomen verplichtingen rondom het klimaattransitieplan. In de toelichting (p. 156) valt te lezen dat er geen gebruik is gemaakt van de door de CSDDD geboden beleidsruimte om meer toezichthoudende autoriteiten voor het toezicht op de artikelen 7 tot en met 16 en artikel 22 van de richtlijn aan te wijzen. Een van de overwegingen waarom er voor gekozen is om alleen de ACM als toezichthouder aan te wijzen is dat grote ondernemingen die onder de reikwijdte van CSDDD vallen, ondernemingen zijn die al onderworpen zijn aan het toezicht van de ACM op grond van andere wetgeving.⁸

Er is echter ook een groep ondernemingen die nu al onder het toezicht van de AFM valt en door het voorontwerp ook onder het toezicht van de ACM komt te vallen. Hieronder lichten wij dat nader toe. Op grond van de SFDR moeten financiëlemarktdeelnemers met gemiddeld meer dan 500 werknemers nu al op hun website een verklaring publiceren over het “due diligence” beleid met betrekking tot de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.⁹ De AFM houdt hier momenteel al toezicht op.¹⁰ Daarnaast zal de AFM in de nabije toekomst toezicht gaan houden op de naleving van de in het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering opgenomen verplichtingen waaronder het transitieplan voor de beperking van klimaatverandering. Op p. 157 van de conceptmemorie van toelichting wordt ingegaan op de wijze waarop overlap tussen het toezicht van de AFM en de ACM ten aanzien van het klimaattransitieplan zoveel als mogelijk zal worden voorkomen. Waarbij er tevens op wordt gewezen dat enige overlap onvermijdelijk blijft.

Op p. 44 van de conceptmemorie van toelichting worden argumenten aangevoerd waarom er is gekozen voor de ACM. Veel van deze argumenten gelden ook voor de AFM. Net als de ACM: a) beschikt de AFM over diverse sanctiebevoegdheden en handhavinginstrumenten, b) heeft de AFM de afgelopen jaren laten zien dat zij daar effectief mee kan omgaan, c) heeft de AFM ervaring met wetgeving met open normen en d) heeft de AFM het onderwerp duurzaamheid al jaren hoog op de agenda staan. In tegenstelling tot de ACM heeft de AFM in het kader van de SFDR al ervaring opgedaan op het terrein van de naleving van due diligence verplichtingen. En heeft de AFM gelet op

⁸ Zie p. 44 van de conceptmemorie van toelichting.

⁹ Artikel 4 van de SFDR.

¹⁰ Bijlage 29 van Besluit EU-verordeningen Wft.

de aan haar toebedeelde toezichtstaken diepgaande expertise ten aanzien van de geregementeerde financiële ondernemingen die al onder haar toezicht vallen (en die mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan ook onder de reikwijdte van het voorontwerp vallen). Gelet op het voorgaande zou voor de groep ondernemingen die onder het toezicht van de AFM valt (respectievelijk gaat vallen), de AFM moeten worden aangewezen als de toezichthoudende autoriteit (in plaats van de ACM). Op deze wijze worden doublures in het toezicht en onnodige administratieve lasten voor die groep ondernemingen voorkomen. Indien er – zoals nu wordt voorgesteld in het voorontwerp – toch voor zou worden gekozen om de ACM als de toezichthoudende autoriteit aan te wijzen voor alle ondernemingen dan zou dat voor de geregementeerde financiële ondernemingen die onder het toezicht van de AFM (gaan) vallen meer lastendruk met zich brengen en daardoor niet de meest lastenluwe keuze zijn.

5. Opmerkingen voor het geval toch wordt vastgehouden aan de keuze voor de ACM als enige toezichthoudende autoriteit

Mocht toch worden vastgehouden aan de keuze voor de ACM als enige toezichthoudende autoriteit dan vraagt Eumedion nog aandacht voor het volgende. In de conceptmemorie van toelichting (p. 157) wordt ingegaan op drie verplichtingen rondom het klimaattransitieplan en de mogelijke overlap met het toezicht van de AFM. Qua mogelijke overlap met het toezicht van de AFM lijkt de conceptmemorie van toelichting niet volledig. Er is namelijk niet alleen voor geregementeerde financiële ondernemingen die onder de CSRD vallen sprake van doublures in het toezicht maar ook voor financiëlemarktdeelnemers die onder de SFDR vallen.¹¹ Eumedion vindt het wenselijk dat in de toelichting wordt ingegaan op de wijze waarop dubbele en van elkaar afwijkende verplichtingen worden voorkomen voor de financiële ondernemingen die zowel onder de CSDDD als de SFDR vallen.

Eumedion zou het zeer op prijs stellen als bovenstaande punten worden betrokken bij de voorbereiding van het definitieve wetsvoorstel. Wij zijn uiteraard graag bereid ons commentaar mondeling nader toe te lichten. Onze contactpersoon is Diana van Kleef (diana.vankleef@eumedion.nl, tel. 070 2040 302).

Met vriendelijke groet,

Drs. Rients Abma
Directeur Eumedion

¹¹ Het gaat hierbij om financiëlemarktdeelnemers in de zin van art. 2 van de SFDR.